

Wanda Pindłowa

PARTNERZY W KRAJU I NA ŚWIECIE POLISH AND FOREIGN PARTNERS

Abstrakt: Zarysowano obraz współpracy zarówno międzyinstytucjonalnej, jak i interpersonalnej, krajowej i międzynarodowej w ciągu dwudziestu pięciu lat działania Instytutu Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Uniwersytetu Jagiellońskiego. Podkreślono pozytywną rolę partnerstwa dla rozwoju i wzbogacania programów studiów w IBIN UJ. Wskazano na różne formy współpracy wynikające z bezpośrednich umów pomiędzy uczelniami, jak i na kontakty nawiązywane w czasie spotkań na konferencjach i sympozjach, które owocowały podjęciem wykładów, udziałem w konferencjach czy też wymianą publikacji, materiałów i doświadczeń.

Abstract: This article outlines the cooperation between institutions and individuals in Poland and on the international scale during 25 years' history of the Institute of Librarianship and Information Science of the Jagiellonian University. The stress is laid on the positive role of partnership in the development of LIS curricula. Also different forms of cooperation are pointed out – those which evolved directly from agreements between universities and those, which are the results of many conferences and symposiums. Cooperation results in lectures, participation in various conferences, scientific literature exchange and sharing experiences.

*
* *

Słowo „partner” zawiera w sobie niewątpliwie ładunek pozytywny – na ogół bowiem partner to ktoś, kto pomaga, współdziała, komu możemy zawierzyć. Istnieje wiele rodzajów partnerstwa wynikających albo z formalnych układów występujących między instytucjami lub mających przyczyny prawie prywatne o charakterze interpersonalnym, ale nie tyle chodzi tu o ich pełną kwalifikację

a raczej o przypomnienie przyczyn, jakie legły u podstaw zaistnienia samego zjawiska partnerstwa w działalności Instytutu Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej UJ. Dla krótkiej wprowadzić a jednak już dwudziestopięcioletniej historii IBIN UJ znaczenie kontaktów z różnymi uczelniami, placówkami oraz indywidualnymi osobami, tak w kraju jak i poza nim, miało i ma bardzo ważne znaczenie. Warto więc uczynić próbę wskazania i nazwania partnerów, którzy wspomagali nas u początku naszej drogi, jak i potem, gdy już okrzepiliśmy w naszej pracy dydaktycznej i naukowej. Liczba współpracujących osób, które możemy nazwać naszymi partnerami jest spora i dlatego nie jest możliwe, aby wspomnieć je wszystkie. Ich lista zestawiona w części czwartej w aneksie IV pozwoli na upamiętnienie większej ich liczby niż wymieniono w tekście, choć zapewne i tak nie da się wymienić wszystkich, gdyż pamięć jest ulotna, a dokumentacja nieco „dziurawa”. W tym rozdziale starano się przedstawić ogólną charakterystykę rozwoju współpracy IBIN UJ w powiązaniu z partnerskimi instytucjami oraz indywidualnymi osobami z kraju i z zagranicy.

POLSKA

Kraków – UJ

Zakład Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej powołany do życia na Uniwersytecie Jagiellońskim w r. akad. 1974/1975 staraniem Stanisława Grzeszczuka, wówczas wicedyrektora Biblioteki Jagiellońskiej, i Jana Baumgarta, dyrektora BJ pod względem organizacyjnym umieszczono w Instytucie Filologii Polskiej (IFP), lokal zaś władze Uczelni przydzieliły tymczasowo w Bibliotece Jagiellońskiej. Zarówno więc Instytut Filologii Polskiej, jak i Biblioteka Jagiellońska stały się z natury rzeczy najbliższymi placówkami, w których studia bibliotekoznawstwa i informacji naukowej znalazły swoje oparcie. Od początku IFP zapewniał wykładowców literatury polskiej, m.in. najdłużej współpracowali z nami: Zbigniew Siatkowski, Włodzimierz Próchnicki, a nieco krócej Stanisław Bryndza-Stabro, Anna Czabanowska-Wróbel, Bogusław Dopart, Aleksander Fiut, Jacek Kajtoch, Antonina Lubaszewska, Magdalena Lubelska, Teresa Walas, Danuta Wesołowska, Krzysztof Woźniakowski, Józef Wróbel, Zofia Zarębianka, a także z biblioteki IFP Roman Jaskół. Instytut Filologii Polskiej dał nam również możliwość otrzymania stopnia doktora w zakresie nauk humanistycznych. Rozwiązujemy też wspólne problemy wynikające z użytkowania tego samego budynku.

Inne jednostki naukowo-dydaktyczne UJ

Na przestrzeni dwudziestu pięciu lat korzystaliśmy również z wiedzy znakomitych wykładowców z innych jednostek Uniwersytetu Jagiellońskiego, których nie sposób tu wszystkich wymienić, głównie z Instytutów: Filozofii, Historii i Historii Sztuki, Informatyki, Ochrony Własności Intelktualnej, Pedagogiki, Socjologii, Studium Języków Obcych, etc. Po połączeniu od 1996 r. na wspólnym Wydziale Zarządzania i Komunikacji Społecznej UJ – te związki zacieśniły się zwłaszcza z Instytutem Wynałazczości i Ochrony Własności In-

telektualnej przez wspólne prace w Radzie IBIN, prowadzenie zajęć specjalistycznych, seminariów magisterskich oraz prace naukowe. Wykłady profesorów i docentów, specjalistów w poszczególnych dyscyplinach, przyciągały studentów i podnosiły rangę naszego młodego kierunku studiów. Wskazywały też na to, jak bardzo obie wykładane przez nas dyscypliny: bibliotekoznawstwo i informacja naukowa, są powiązane z innymi polami badawczymi. Wśród tych profesorów i wykładowców z UJ znaleźć możemy nazwiska: cybernetyków Wita Forysia, Marii Lipki; ekonomistów: m.in. Stefana Barczyka, Jana Bartnika, Lucyny Ciałowicz, Janiny Rosickiej; filologów klasycznych: Krzysztofa Pawłowskiego, Stanisława Stabryły; filozofów: Barbarę Krauz-Mozer, Ryszarda Legutko, Jacka Majchrowskiego, Andrzeja Nowaka, J. Pałosza, Leszka Sosnowskiego, Władysława Stróżewskiego, Jarosława Skoczyńskiego, Beaty Szymańskiej; logików: Marii Porębskiej, Stanisława Zachorowskiego; historyków: Juliana Dybca, Leszka Hajdukiewicza, Heleny Madurowicz-Urbańskiej, Jerzego Michalewicz, Andrzeja Pankowicza; informatyków: Leszka Kotulskiego, Andrzeja Łachwy; językoznawców: Jolanty Rokosz; pedagogów: Tadeusza Aleksandra, Kamili Mrozowskiej, Wandy Poznańskiej, Ewy Zaręby; psychologów Zbigniewa Nęckiego; matematyków: m.in. Jana Malczaka; socjologów: Grzegorza Babińskiego, Jerzego Mikułowskiego Pomorskiego, Tomasza Gobana-Klasa; muzykologów: Stanisława Hrabiego; prawników związanych z problematyką ochrony własności intelektualnej: Janusza Barty, Marka Bukowskiego, Ryszarda Markiewicza, Tomasza Trafasa. Nawiązano również cenną współpracę z placówkami UJ najbliższymi z książką, jak Archiwum UJ, z którego zajęcia prowadzili m.in. Jan Hulewicz i Urszula Perkowska, Biblioteką Jagiellońską, której zostanie poświęcone więcej miejsca, oraz Drukarnią UJ. Do Drukarni studenci udawali się na wycieczki terenowe, a zajęcia z nimi prowadzili inżynierowie: Józef Miklas oraz Józef Brzozowski. Wspomnieć wypada, że prócz wymienionych tu osób było jeszcze wielu innych prowadzących zajęcia ogólnouniwersyteckie oraz zmieniających się nauczycieli języków obcych.

Biblioteka Jagiellońska

Instytucją ważną dla rozwoju IBIN nie tylko ze względu na zapewnienie nam lokalu przez około 10 lat, ale przede wszystkim dlatego, że przez cały czas stanowi dla nas zaplecze źródłowe oraz wzbogaca kadrą specjalistów nasz szczupły personel własny, jest **Biblioteka Jagiellońska**. Stąd przede wszystkim wywodzi się trzon kadry IBIN, a więc Jan Baumgart, Stanisław Grzeszczuk (równolegle do pracy w IFP – praca etatowa w BJ w latach od 1967–1974; 1978–1981), a następnie Małgorzata Stolzman oraz Krystyna Bednarska-Ruszajowa.

Oprócz wymienionych czterech osób zaproponowano zajęcia Zofii Skwarnickiej, kiedy na drugim roku studiów pojawił się przedmiot zwany wówczas Informacją naukową, a także zajęcia z zakresu Gromadzenia zbiorów prowadzi od początku Teresa Malik. Bibliotekarstwa uczyła Halina Ślaska. Wykłady i ćwiczenia z zakresu opracowania formalnego i rzeczowego, zarówno na studiach dziennych, zaocznych jak i później podyplomowych, były i są nadal w większości prowadzone przez specjalistów z BJ, a to: Halinę Adamczyk, Marzenę Baś, Elżbietę Burakowską-Niechodę, Ewę Dąbrowską, Irenę Gruchałę, Barbarę Kierwiak,

Alinę Misiową, Alicję Myszkę, Krystynę Sanetrę, Zofię Steczowicz, Zofię Walczy, Zofię Wcisło. Irena Czerni prowadziła przedmiot Specjalne źródła informacji dla nauk humanistycznych, a ćwiczenia z przedmiotu Zbiory informacji i dokumentów prowadziły: Krystyna Bielawska i Anna Sienkiewicz. Aż do bieżącego roku akademickiego, prowadził zajęcia z rękopisów Marian Zwiercan, po nim Jan Pietrzyk, a obecnie Zbigniew Koziński. Jan Pirożyński, zainaugurował I r., a potem na krótko po zakończeniu kadencji dyrektora BJ przeszedł do pracy na pełny etat (do otrzymania profesury); zajmował się historią książki oraz opiekował się magistrantami i pełnił w r. akad. 1996/7 funkcje kierownika Studiów Zaocznych. Z problemami konserwacji zbiorów zapoznawały naszych studentów: Anita Bogdanowicz oraz Krystyna Dajnowicz, a z bogatą tematyką dokumentów życia społecznego Teresa Smolarczykowa, Zofia Wawrykiewicz. Od kilku lat Danuta Bromowicz współpracuje z IBIN, przekazując studentom wiedzę na temat promocji książki i biblioteki oraz uczy wystawiennictwa; z ochroną zbiorów zapoznaje – Jan Kęsek. Bardzo ciekawych zajęć z zakresu kartografii podjęła się Jadwiga Bzinkowska. Gdy technologia informacyjna zaczęła nabierać coraz większego znaczenia, znaleźliśmy również wsparcie w Bibliotece Jagiellońskiej, ponieważ zajęcia z projektowania systemów informacyjnych poprowadził przez kilka lat Jan Hulak oraz Krzysztof Wierchowski ćwiczenia z użytkowania komputera. Prowadzenia wysoce specjalistycznego przedmiotu, jakim jest Grafika książki, podjęli się Piotr Hordyński oraz Marta Jaworska. Od r. akad. 1998/99 z BJ przeszedł na pełny etat do IBIN, biorący wcześniej udział w dydaktyce na Studium Podyplomowym Informacji Naukowej, Remigiusz Sapa, zajmujący się wdrażaniem systemu VTLS, szczególnie modułu udostępniania i zarządzania systemami informacyjnymi.

W roku jubileuszu UJ jedenastu pracowników BJ wspiera specjalistyczne zajęcia dydaktyczne.

Inne placówki naukowe i biblioteki Krakowa

Pojawienie się w środowisku Krakowa instytucji kształcącej pracowników bibliotek i informacji naukowej na poziomie wyższym wywołało niewątpliwie zainteresowanie zarówno w samych bibliotekach, jak i ośrodkach informacji. Do tej pory bowiem wykwalifikowana kadra rekrutowała się albo spośród absolwentów Liceum Bibliotekarskiego w Krakowie, zamkniętego jeszcze w latach sześćdziesiątych, lub stosunkowo nielicznych absolwentów kierunku BIN Uniwersytetu Wrocławskiego i Warszawskiego. Dlatego też łatwo było nawiązać współpracę z bibliotekami i ośrodkami informacji w Krakowie, które rozumiały znaczenie wychowania kadr na odpowiednim poziomie.

Najżywsze kontakty poza Uniwersytetem Jagiellońskim łączyły IBIN UJ z Polską Akademią Nauk, a w niej z kilkoma jej placówkami. Jedną z nich jest Zakład Bibliografii Bieżącej Instytutu Historii PAN w Warszawie, z którym związani byliśmy przez: Wiesława Bieńkowskiwego (wykłady z naukoznawstwa, źródeł informacji oraz seminaria magisterskie i doktorskie) i jesteśmy przez Annę Grucę, absolwentkę pierwszego rocznika studiów BiIN, obecnie kierownika tego Zakładu. Pracuje ona w IBIN w pełnym wymiarze godzin, przygotowując studentów do korzystania z warsztatu informacyjno-bibliograficznego. Z Zakładu

Języka Polskiego PAN wspomagał nas krótko w zakresie nauczania zagadnień językoznawstwa ogólnego Witold Lubaszewski. Z Instytutu Farmakologii PAN konsersatorium prowadził Stanisław Wolfarth.

Powołany przy PAN w Krakowie Ośrodek Informacji Naukowej (OIN PAN) przysporzył IBIN UJ kadry specjalistów. Jako pierwsza przeszła do nas na pełny etat Magdalena Górecka-Regucka (1978/79), następnie Jerzy Ronikier, Wiesław Babik, Marek Nahotko (1/2 etatu), a w końcu po zlikwidowaniu tego Ośrodka były jego kierownik, Alina Fitowa.

Dyrektor **Biblioteki Polskiej Akademii Nauk** Zbigniew Jabłoński prawie od początku istnienia Zakładu IBIN wykladał historię książki i kultury, a zbiory specjalne: Krystyna Stachowska, Bogumiła Schnaydrowa, Anna Treiderowa, Renata Żurkowska; w późniejszych latach nasz absolwent, Krzysztof Krużel, zaznajamiał naszych studentów z problematyką zbiorów graficznych.

Z **Wydawnictwa Ossolineum PAN** wywodzi się Augustyn Bialic, który uczy zagadnień wydawniczych i drukarskich, a z Drukarnią UJ związany był Henryk Babral.

Z **Akademii Ekonomicznej** Adam Stabryła prowadził seminaria na specjalizacji informacji naukowej oraz był kilkakrotnie recenzentem prac magisterskich wykonywanych pod opieką Wandy Pindlowej.

Z **Biblioteki Głównej AGH** przeszła w 1976 r. na pełny etat, zatrudniona wcześniej na pracach zleconych Wanda Pindłowa dla prowadzenia specjalizacji Informacji naukowej oraz seminariów magisterskich z tego zakresu. Wykłady prowadzili lub nadal prowadzą: Helena Jarecka (Heurystyka informacyjna), Jadwiga Kosek (Retrokonwersja katalogów), Jerzy Krawczyk, (Podstawy bibliotekoznawstwa i informacji naukowej) Ewa Dobrzyńska-Lankosz (Automatyzacja bibliotek) Krytyna Miroszewska (Opracowanie rzeczowe – UKD). Biblioteka Główna AGH służyła też przez pierwsze lata po powołaniu kierunku studiów BIN na UJ jako zaplecze do ćwiczeń z zakresu informacji naukowej oraz miejsce praktyk studenckich. Niektórzy pracownicy IBIN byli też zapraszani do Biblioteki AGH z wykładami na zebrania szkoleniowe (Wanda Pindłowa).

Wojewódzka Biblioteka Publiczna jest poważnie zaangażowana w pomoc dydaktyczną dla IBIN. Dyrektor tej Biblioteki Jacek Wojciechowski od początku prowadzi w IBIN zajęcia z Czytelnictwa, a w późniejszych latach także z Zarządzania bibliotekami i marketingu. Różne zagadnienia związane z bibliotekami publicznymi były i są nadal podejmowane przez osoby pracujące w WBP, jak: Józef Korpała, Jadwiga Nagły, Maria Pieniążek, Maria Garczyńska, Teresa Szczerbińska, Dorota Frodyma. Biblioteka ta służy również naszym studentom jako warsztat naukowy. Wykorzystywana jest szczególnie: Czytelnia Naukowa, Oddział Informacyjno-Bibliograficzny, Oddział Informacji Biznesowej.

Z **Biblioteki Muzeum Narodowego w Krakowie** już przy powoływaniu Zakładu Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej w r. akad. 1974/55 przeszła Maria Kocójowa, jako pierwszy adiunkt na pełnym etacie. Erudycyjne wykłady o starych drukach prowadził Tadeusz Frączyk z Biblioteki XX Czartoryskich oraz o książce w malarstwie – Janusz Wałek z Muzeum XX Czartoryskich.

Z **Biblioteką Główną Akademii Rolniczej** łączyła nas współpraca przez udział w zajęciach z zakresu Heurystyki informacji naukowej prowadzonych przez Ligę Hęto, kierownika Oddziału Informacji Naukowej tej placówki.

Biblioteka Główna Politechniki Krakowskiej jest również naszym partnerem, ponieważ przez kilka lat prowadził zajęcia z zakresu wykorzystania środków audiowizualnych Ryszard Milc, konwersatorium Leszek Staśto. Obecny dyrektor Biblioteki, a nasz absolwent Marek Nahotko, zajmujący się głównie automatyzacją bibliotek, jest wykładowcą w IBIN, a wicedyrektor Marek Górski przekazuje naszym studentom wiedzę o organizacji konferencji, staraniu się o granty i prowadzeniu polityki promowania biblioteki. Pracownik Biblioteki PK Małgorzata Puch-Nahotko uczy w IBIN zagadnień opisu materiałów audiowizualnych.

Biblioteka Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie związana jest bardzo bliską współpracą z IBIN. Dyrektor Biblioteki PAT ks. dr Jan Bednarczyk, również nasz absolwent, prowadzi proseminarium, Danuta Rebech uczy o źródłach informacyjnych. Pracownicy IBIN jak Małgorzata Janiak i Władysław Szczęch obok prowadzenia zajęć w IBIN UJ wykonują szereg prac związanych z automatyzacją w Bibliotece PAT.

Ostatnio żywe są przede wszystkim kontakty z Konsorcjum Bibliotek skupionych w VTLS. Otrzymano ćwiczebne programy poszczególnych modułów VTLS, co ułatwia odpowiednie przygotowanie studentów i słuchaczy studiów podyplomowych. Studium Podyplomowe Informacji Naukowej UJ, wsparte przez grant HESP otrzymany z Fundacji Sorosa, przez pięć lat (1994–1998) kształciło bibliotekarzy ze środowiska bibliotek wprowadzających VTLS, uzupełniając szkolenia organizowane przez Konsorcjum.

Ośrodki Informacji Naukowej w Krakowie

Nawiązano również kontakty z ośrodkami informacji, szczególnie branżowymi, których było w Krakowie kilka, ale nie tylko. Do dziś przetrwała np. bliska współpraca z Ośrodkiem Informacji Naukowej i Technicznej Instytutu Obróbki Skrawaniem. M.in. Maria Daszkiewicz zaznajamia naszych studentów z problematyką wydawnictw informacyjnych. Języka programowania uczył Jan Żońnierz z ZETO, a obecnie uczy Jacek Paśnik z Instytutu Ekonomiki Przemysłu Chemicznego. Zygmunt Ryznar z ZETO uczył podstaw tworzenia baz danych i napisał skrypt pt. „Poradnik do nauki przedmiotu banki danych”. Kraków UJ 1983. Z informacji patentowej prowadził zajęcia W. Wolski z Wojewódzkiego Ośrodka Patentowego w Krakowie.

Z **Archiwum miasta Krakowa** współpracujemy z dyrektorem Sławomirem Radonim, wicedyrektorem Radosławem Litewką oraz Moniką Andrasz-Mrożek i Ewą Perłakowską: łączy nas przygotowywanie programu kształcenia kadr dla archiwów instytucji państwowych z terenu województwa małopolskiego.

Sporadycznie miał także zajęcia dla naszych studentów aktor Tadeusz Malak (obecnie Stary Teatr), ucząc ich sposobu wypowiedzania się (retoryki).

W Krakowie powołano **Zakład Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej w Wyższej Szkole Pedagogicznej** (obecnie **Akademia Pedagogiczna**) w 1976 r. Kontakty IBIN z Zakładem ograniczały się głównie ze względu na różnice programowe (UJ – profil matematyczny, WSP – profil humanistyczny studiów) do wzajemnego uczestnictwa w konferencjach organizowanych przez obie placówki. Na zaproszenie Adama Jarowieckiego do prowadzonego przez niego z ramienia Centralnego Ośrodka Metodycznego Studiów Nauczycielskich Zespołu Kie-

runkowego dla nauczycieli bibliotekoznawstwa i informacji naukowej (obecnie przewodnictwo przejął Franciszek Mincer z WSP z Bydgoszczy) delegowano Wandę Pindlową, potem Krystynę Bednarską-Ruszałową i ostatnio od dwu kadencji znowu Wandę Pindlową. Współpracowała ona przy organizowaniu przez wspomnianą Komisję dwu konferencji (1997 i 1999) w Krakowie. Na skutek rotacji dwóch pracowników IBIN UJ przeszło w latach 1988 i 1989 do WSP. Byli to: Barbara i Henryk Czubałowie.

WSPÓŁPRACA OGÓLNOPOLSKA

Obraz partnerskiej współpracy z placówkami UJ oraz pozauniwersyteckimi instytucjami naukowymi i bibliotekami Krakowa stanie się pełniejszy, gdy uzmysłowimy sobie, że polega ona z jednej strony na korzystaniu przez IBIN z doświadczeń, szczególnie bibliotekarzy dyplomowanych i pracowników informacji, włączanie ich w prowadzenie różnego rodzaju zajęć (wykłady i prelekcje, konwersatoria, ćwiczenia, wystawy), wykorzystywaniu tych placówek do przeprowadzania praktyk studenckich oraz prowadzenia różnorodnych badań do prac magisterskich przez studentów, zapraszaniu do uczestniczenia w organizowanych przez IBIN konferencjach. Z drugiej strony placówki te korzystają z wykładów i prelekcji przygotowanych przez pracowników IBIN, uczestniczą w studiach podyplomowych organizowanych zgodnie z zapotrzebowaniami środowiska, są zapraszani na konferencje i spotkania organizowane przez IBIN, zwracają się po recenzje, porady i ekspertyzy, szczególnie do takich pracowników, jak: Wiesław Babik, Krystyna Bednarska-Ruszałowa, Irena Ćwikilewicz, Małgorzata Janiak, Maria Kocójowa, Wanda Pindlowa, Maria Próchnicka, Władysław Szczęch, Jacek Wojciechowski.

Współpraca z uczelniami prowadzącymi studia z zakresu bibliotekoznawstwa i informacji naukowej w Polsce

Cztery uniwersytety w Polsce prowadziły studia bibliotekoznawstwa i informacji naukowej wcześniej od UJ: Łódź 1946 r., Warszawa 1951 r., Wrocław 1956 r., Poznań 1968 r. Inne uniwersytety i wyższe szkoły pedagogiczne otwierały kierunek studiów BiIN równolegle lub nieco później od Uniwersytetu Jagiellońskiego. Nowo utworzony Zakład BIN UJ od początku rozpoczął współpracę z mającymi już długoletnie doświadczenia placówkami, szczególnie z Uniwersytetem Wrocławskim i Warszawskim, a w miarę powstawania zakładów, katedr i instytutów w innych uczelniach nawiązywano również z nimi kontakty bezpośrednie. Służyły temu wspólne spotkania: konferencje metodologiczne, seminaria, staże i inne inicjatywy poszczególnych ośrodków kształcenia.

Jak już wspomniano, najbliższe więzi łączyły IBIN UJ ze środowiskiem wrocławskim i warszawskim, nasi pracownicy byli kierowani na staże naukowe. W Uniwersytecie Wrocławskim doktoryzowała się Maria Próchnicka, a stopień doktora habilitowanego zdobyły tam: Maria Kocójowa, Krystyna Bednarska-Ruszałowa, Wanda Pindlowa. Pracownicy naukowcy Instytutu Bibliote-

koznawstwa UW. byli zapraszani na wykłady do IBIN UJ, szczególnie Krzysztof Migoń, Anna Żbikowska-Migoń, i in., a także byli recenzentami prac na stopnie doktora i doktora habilitowanego, i odwrotnie: pracownicy IBIN byli recenzentami w UW (m.in. Wiesław Bieńkowski, Stanisław Grzeszczuk).

W Uniwersytecie Warszawskim na Wydziale Neofilologii habilitował się Wiesław Babik. Oba Uniwersytety zapraszały również prelegentów z IBIN UJ na organizowane konferencje, seminaria i podobnie nasz Instytut korzystał z wiedzy kolegów z Warszawy. Nie sposób wymienić ani wszystkich recenzji, ani spotkań, ponieważ w ciągu dwudziestopięciolecia zebrałaby się spora lista tych różnorodnych kontaktów. M.in. z IBIN UW zajęcia prowadzili: Barbara Bieńkowska, Radosław Cybulski, Anna Sitarska, Jagoda Woźniak oraz współpracowali: Marcin Drzewiecki, Wiesław Gliński, Jacek Puchalski, Anna Radziejowska-Hilchen, Barbara Sasińska-Kalata, Elżbieta B. Zybert. Na Studium Podyplomowe Informacji Naukowej przyjeżdżała z wykładami nt. Internetu i programu Telematics Bogumiła Rykaczewska-Wiorogórska z CIUW (Centrum Informatyczne Uniwersytetu Warszawskiego).

Poza wymienionymi dwoma placówkami ożywione partnerskie kontakty łączy nas z IBIN Uniwersytetu Śląskiego. Wykłady z zakresu informacji naukowej prowadziła tam przez jeden semestr (w 1979 r.) Wanda Pindłowa, a od trzech lat ma tam zajęcia Wiesław Babik. Opracowywano wzajemnie recenzje prac na stopnie naukowe lub wydawanych książek. Bronisław Zyska, wybitny znawca papieru, wykładał studentom IBIN UJ problematykę ochrony tego materiału. Irina Marszakowa z Moskwy zatrudniona w UŚ jako *visiting professor* miała wykład dla studentów UJ z zakresu bibliometrii i uczestniczyła w konferencji nt. elektronicznej przyszłości bibliotek akademickich. Jerzy Ratajewski recenzował konferencje krakowskie.

Z pozostałymi uczelniami prowadzącymi studia bibliotekoznawstwa i informacji naukowej łączy nas podobne związki, recenzowanie prac na stopnie naukowe, prowadzenie wykładów.

I tak np. z Uniwersytetu Łódzkiego wykładał w IBIN Janusz Dunin, a w IBIN Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Kielcach wykładała przez jeden rok Małgorzata Stolzman, następnie Jacek Wojciechowski.

Kontakty z Biblioteką Narodową wyrażały się wieloletnią współpracą z Andrzejem Kłossowskim, który prowadził zajęcia dotyczące bibliotek polskich na emigracji na Studium Podyplomowym Bibliotekoznawstwa, oraz z Zofią Moszczyńską-Petkowską prowadzącą wykłady z zakresu katalogowania w systemie MAK na Studium Podyplomowym Informacji Naukowej.

Z Centrum Informacji Naukowej, Technicznej i Ekonomicznej prowadzili wykłady dotyczące budowy SINTO na Studium Podyplomowym Informacji Naukowej Zdzisław Bobiatyński, Helena Dryzek (obecnie IINTE). Centrum INTE zwróciło się też do IBIN z prośbą o opracowanie tematów prac magisterskich, dotyczących problematyki wynalazczości, działalności ośrodków INTE na terenie Krakowa, badania potrzeb informacji w przemyśle interesujących Centrum INTE. Niektóre z tych prac zostały wyróżnione, były to: dwie prace magisterskie pod opieką Marii Kocójowej (Dorota Rybak – II Nagroda i Barbara Figura – III Nagroda) oraz dwie pod opieką Wandy Pindłowej (Jolanta Jędralska – III Nagroda i Barbara Sieczka – wyróżnienie). Centrum INTE przyznało w 1988 r. Marii

Kocójowej oraz Wandzie Pindlowej medale: „Zasłużony Pracownik Informacji Naukowej”.

Z Instytutu Informacji Naukowej, Technicznej i Ekonomicznej Eugeniusz Ścibor wykładał języki informacyjne na Studium Podyplomowym Informacji Naukowej.

Współpraca IBIN zatacza swe kręgi nie tylko w odniesieniu do placówek czy instytucji, ale także w odniesieniu do stowarzyszeń. I tak np. **Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich** ogłasza różne konkursy. Z prac magisterskich zostało nagrodzone opracowanie Antoniny Winczewskiej pod opieką M. Stolzmana nt. bibliotek szpitalnych. Przyznano K. Bednarskiej-Ruszej Nagrodę im. Adama Łysakowskiego. Maria Próchnicka, a następnie od 1997 r. także Wanda Pindlowa współpracuje z Komisją Wydawniczą SBP w Warszawie. Wygłosiła też ona nie będąc członkiem SBP kilka odczytów na zaproszenie Krakowskiego Oddziału SBP. W 1999 r. w osiemdziesięciolecie działalności Krakowskiego Oddziału SBP Wanda Pindlowa otrzymała medal „W dowód uznania za pracę dla SBP”.

Polskie Towarzystwo Bibliologiczne – powołane do życia w Warszawie w 1989 r. z prezesem Barbarą Bieńkowską, rozszerzyło swoją działalność także na inne obszary Polski. W Krakowie powstał Oddział PTB z prezesem Marią Kocójową i licznym udziałem pracowników BiIN. Współpraca z PTB ma charakter zarówno naukowy, jak i promocyjny. Dzięki badaniom nad księgozbiorami przemieszczonymi po drugiej wojnie światowej Piotr Lechowski podjął temat pracy doktorskiej z tego zakresu, którą obronił w 1998 r., Maria Kocójowa, Wiesław Bieńkowski, Krystyna Bednarska-Ruszejowa, Wanda Pindlowa, Anna Gruca, Piotr Lechowski działają czynnie w PTB Oddziale w Krakowie, gdzie organizowane są zebrania naukowe, corocznie „opłatek” dla bibliotekarzy środowiska krakowskiego we współpracy z Biblioteką PAT (rocznie około 200 uczestników). Piotr Lechowski jest członkiem ZG PTB w Warszawie. Oddział krakowski PTB wydał wspólnie z pracownikami Katedry / Instytutu BiIN UJ pięć tomów w serii „Materiały Edukacyjne Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej” pod redakcją Marii Kocójowej (nr 4 zredagowany wspólnie z Alicją Altenberger, Harvard University Library, a nr 5 z Wojciechem Zalewskim, Stanford University Library). Materiały te są cennym źródłem uzupełniającym wiedzę wyniesioną z wykładów, szczególnie w ramach przedmiotu Podstawy nauki o książce, bibliotece i informacji naukowej. Omówione w nich zostały bowiem m.in. problemy bibliotek w krajach postkomunistycznych w międzynarodowym kontekście, edukacja z zakresu bibliotekoznawstwa i informacji naukowej na poziomie wyższym w Polsce oraz zagadnienia nowoczesnego bibliotekarstwa i bibliotekoznawstwa w Polsce.

Centrum Ustawicznego Kształcenia Bibliotekarzy w Warszawie zaprosiło Marię Kocójową, Wandę Pindlową i Jacka Wojciechowskiego do współpracy przy ocenie programów kształcenia, a następnie do udziału w konferencjach. Obie Panie zostały odznaczone medalami z okazji pięćdziesiątej rocznicy działalności CUKB w 1998 r.

Polskie Towarzystwo Wydawców Książek w Warszawie przyznało studentom IBIN UJ II nagrodę (praca magisterska Józefa Ławrowskiego pod kierunkiem Marii Kocójowej).

Trzeba też pamiętać o współpracy z bibliotekami, głównie publicznymi, przede wszystkim z terenu Polski Południowej, dokąd na wykłady często zapraszali

swoich nauczycieli wychowankowie. Pracownicy UJ brali i biorą udział w Komisji Egzaminacyjnej na Bibliotekarza Dyplomowanego MEN: przewodniczącym był Stanisław Grzeszczuk przez jedną kadencję, stale współpracuje Wanda Pindłowa.

Współpracowano także z IKNIBO w Krakowie, z Ośrodkiem Metodycznym Bibliotek Szkolnych współpracowały Krystyna Bednarska-Ruszałowa i Wanda Pindłowa, a w Komisji Informacji Naukowej Naczelnej Organizacji Technicznej w Krakowie działała Wanda Pindłowa.

WSPÓŁPRACA ZAGRANICZNA

Współpraca zagraniczna IBIN jest wielostronna i obejmuje szeroki wachlarz krajów, instytucji i osób. Formy współpracy mają charakter sformalizowany i niesformalizowany.

Sformalizowana współpraca obejmuje:

- podpisane umowy o bezpośredniej współpracy pomiędzy uczelniami oraz odpowiednimi jednostkami z danych uczelni;
- umowy dwustronne podpisane pomiędzy poszczególnymi jednostkami danych uczelni;
- współpraca popierana, np. przez British Council;
- staże.

Współpraca niesformalizowana to:

- wizyty gości z różnych uniwersytetów lub instytucji, odbywające się z ich inicjatywy i w uzgodnieniu z IBIN;
- wizyty gości zagranicznych przebywających w innych uniwersytetach lub instytucjach w Polsce, przyjeżdżających w celu wygłoszenia wykładu, przeprowadzenia rozmów i nawiązywania kontaktów;
- organizacja lub współorganizacja konferencji, seminariów itp. oraz udział pracowników IBIN w konferencjach, seminariach, spotkaniach itp.;
- wspólne publikowanie, opracowywanie recenzji i ocen: publikacji, grantów, pracowników;
- wyjazdy pracowników IBIN na badania naukowe, (stypendia zagraniczne).

W odniesieniu do współpracy międzynarodowej BIN UJ ostre podziały klasyfikacyjne nie zawsze są możliwe do utrzymania, ponieważ niekiedy współpraca ta rozpoczynała się w sposób nieformalny, a dopiero po upływie pewnego czasu dokonała się jej formalizacja. Często również jedna forma współpracy przeplata się z drugą. Można także zauważyć, że w danym kraju współpracowano z jedną instytucją formalnie i z innymi prowadzono współpracę bez formalnych umów. W ramach form współpracy sformalizowanej omówiona zostanie z: Litwą, Bułgarią, Wielką Brytanią, Niemcami, Stanami Zjednoczonymi, Francją, Szwecją i Danią, zgodnie z chronologią podejmowanych działań i z pierwszoplanowym uwzględnieniem działań sformalizowanych przez UJ.

LITWA

Najdawniejsze więzi łączą IBIN UJ z Katedrą Informacji Naukowej Uniwersytetu Wileńskiego. Pierwszym gościem w dziejach naszego Instytutu był w 1975 r. prof. Lew Władymirow, wówczas kierownik Katedry, a wcześniej dyrektor biblioteki ONZ w Nowym Jorku. Dzięki jego staraniom nawiązano żywe kontakty wymienne i wobec tego w Wilnie gościli ze strony polskiej: Stanisław Grzeszczuk, Małgorzata Stolzman, Zbigniew Siatkowski. Od 1980 r. nastąpiła niestety przerwa w tych kontaktach. Potrzebę ich odnowienia zasygnalizowało Wilno, gdy w maju 1987 r. Ina M. Dagite z Katedry Informacji Naukowej przybyła po tej długiej przerwie do Krakowa. Odwiedziła następnie Kraków grupa ośmiu studentek z Wilna pod opieką Eleny Mačiavičiūtė oraz dziekana Stanisłavas Dubauskasa w 1988 r.; w 1989 r. polska grupa w tej samej liczbie wyjechała do Wilna wraz z Marią Kocójową i Wandą Pindlową.

Cel odwiedzin następnych gości z Wilna Stase Matulaitytė i Julji Zinkevicienė (1991) był związany z badaniami naukowymi i wygłaszaniem wykładów. Zawarta pomiędzy Uniwersytetem Jagiellońskim a Uniwersytetem w Wilnie umowa o bezpośredniej współpracy pozwoliła na nowo nawiązać stosunki. Po różnych zmianach organizacyjnych BiIN na Uniwersytecie Wileńskim ustalono w 1994 r. następujące wspólne tematy badań:

- Związki kulturowe między Wilnem a Krakowem (wspólnie z Instytutem Historii UJ);
- Polsko-litewskie związki naukowe w sferze księgoznawstwa;
- Rozwój polskiego i litewskiego bibliotekoznawstwa po drugiej wojnie światowej.

Obustronne wizyty w ramach bezpośredniej wymiany były połączone z wykładami w Wilnie i Krakowie i badaniami naukowymi o wynikach publikowanych głównie w Polsce. Do tej pory wymiana bezpośrednia trwa. Ze strony IBIN UJ wyjeżdżali do Wilna w ramach prac studyjnych: Maria Kocójowa, Krystyna Bednarska-Ruszajowa, Wiesław Bieńkowski, Jerzy Roniker, Janusz Gruchała, Władysław Szczęch, Piotr Lechowski. Na ogół tematyka wykładów mieściła się w tematach związanych ze współpracą, oznaczonych w UJ: 2 „Dzieje kultury Wilna i Krakowa”, lub 4 „Litewsko-polskie związki w sferze księgoznawstwa”. Współpraca zaowocowała nie tylko badaniami (zob. artykuł M. Kocójowej), wykładami wygłaszanymi na obu uczelniach, wymianą publikacji i w tomach wydawanych przez Marię Kocójową ukazały się artykuły pracowników z Uniwersytetu Wileńskiego, szczególnie w tomach: Z problemów metodologii i dydaktyki bibliotekoznawstwa i informacji naukowej, Praca zbiorowa pod red. M. Kocójowej, Kraków 1990 oraz Nowe kierunki w dydaktyce i metodologii bibliotekoznawstwa i informacji naukowej. Praca zbiorowa pod red. M. Kocójowej. Kraków 1993. W Wilnie natomiast polskie opracowania z UJ opublikowano głównie w dwóch czasopismach: *Informacijos Mokslai* i *Knygotyra* oraz w materiałach z konferencji (m.in. zamieszczono tam artykuły Krystyny Bednarskiej-Ruszajowej, Marii Kocójowej, Wandy Pindlowej). Do Rady Redakcyjnej czasopisma *Knygotyra* została powołana Maria Kocójowa.

Goście z Wilna Stasė Matulaitytė i Julji Zinkevicienė prowadzili własne badania i wygłaszali wykłady (grudzień 1991), Domas Kaunas i Vanda Stonienė

(na przełomie kwietnia i maja 1992), S. Peculkiene (1992), a Oswaldas Janonis i Aušra Navickienė (1994 oraz 1999). Julie Zinkavicienė ponownie odwiedziła Kraków (1995), Audronė Glosienė, obok Danute Kastanauskaitė, Domasa Kautana (ponownie odwiedził Kraków w listopadzie 1999), Rimy Kluskovskienė, Povilasa Saudargasa, Vandy Stonienė (3–9 VIII 1995), brali udział w Konferencji współorganizowanej przez IBIN UJ ze Stanford University nt. „Libraries in Europe's Post Communist Countries: Their International Context” w Krakowie. Remigius Misjonis zainteresowany przedmiotem Zagadnienia wydawnicze i księgarskie odwiedził IBIN UJ w 1996 r.

Ostatnio, w 1999 r., kierunek bibliotekoznawstwo i informacja naukowa na Uniwersytecie Wileńskim obchodził swój jubileusz pięćdziesięciolecia. W ramach obchodów zorganizowano w dniach 23–24 września 1999 r. międzynarodową konferencję nt. „Library and Information Science: Tradition and Modernity”. Uczestniczyły w niej z referatami: Maria Kocójowa, Wanda Pindlowa, Marek Nahotko.

BULGARIA

Krajem oficjalnej współpracy, nawiązanej jeszcze w 1983 r., była też Bułgaria. Uniwersytet Jagielloński realizował tę umowę z Uniwersytetem im. Klimenta Ochrydzkiego w Sofii z jego Katedrą Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej. Inicjatywa, aby napisać wspólny podręcznik z zakresu informacji naukowej, wyszła ze strony bułgarskiej. W jej wyniku do Bułgarii została wysłana Wanda Pindlowa, a do Krakowa przyjechała następnie Zornica M. Petkova. W 1984 r. uzgodniono rozszerzenie tematyki współpracy także na bibliotekoznawstwo, formułując temat: „Rozwój myśli naukowej z zakresu informacji naukowej i bibliotekoznawstwa w Polsce i Bułgarii po drugiej wojnie światowej”. Wprawdzie polscy autorzy (Wanda Pindlowa, Władysław Szczęch) wywiązali się z zadania i napisali swoją część, ale podręcznik nie powstał. Wykorzystano jednak możliwość opracowania tomu wspólnego opracowań naukowych, którego naukową redakcję objęła Maria Kocójowa. Tom ukazał się w 1990 r. Ze strony bułgarskiej wizyty, najczęściej połączone z wykładami, podjęli: Zornica M. Petkova, Liuben Atanasov, Galina Cankova, Nina Šumanova, Svetla Eučeva, i in. Ze strony polskiej: Wanda Pindlowa, Maria Kocójowa, Krystyna Bednarska-Ruszajowa, Władysław Szczęch. Zorganizowane też zostały wymienne praktyki dla studentów, ze strony polskiej opiekunem była Maria Kowalec. Obecnie umowa nie została przedłużona, wskutek zmian organizacyjnych na Uniwersytecie w Sofii.

WIELKA BRYTANIA

Początki współpracy – goście Uniwersytetu Warszawskiego odwiedzający IBIN UJ

Stosunkowo długą historię ma również współpraca z Wielką Brytanią, chociaż kontakty z przedstawicielami tego kraju o bogatej tradycji kształcenia bibliotekarzy miały z początku charakter nieformalny. Goście z Wielkiej Brytanii pojawiali się dzięki pośrednictwu Instytutu Informacji Naukowej i Studiów Bibliologicznych Uniwersytetu Warszawskiego (wcześniej IBIN UW). Zapraszani do Warszawy goście z Wielkiej Brytanii pragnęli bowiem poznać najstarszy w Polsce uniwersytet

i miasto znane jako kolebka narodowej kultury. Przyjazdy ich do Krakowa stały się okazją do wygłaszania wykładów i odczytów dla studentów i pracowników IBIN UJ, a także dla środowiska bibliotekarzy krakowskich. Na tej zasadzie goszczono z wykładami, m.in. Derka Austina, kierownika Działu Bibliograficznego w British Library (1977); Toma Wilsona z Sheffield University, wówczas redaktora czasopisma *Social Science Information Studies* i jednocześnie kierownika Institute of Information Studies w Sheffield University (1979). W tym samym roku odwiedził IBIN UJ Peter Williams, dziekan Wydziału Bibliotekoznawstwa z Loughborough University.

Współpraca z The British Council w Warszawie i współpraca popierana z uczelniami brytyjskimi

O prawdziwej dwustronnej współpracy z Wielką Brytanią można dopiero mówić od 1980 r., kiedy to Instytut Brytyjski w Warszawie zaproponował nam poszukanie własnego partnera i zaczął nas wspierać finansowo. Zawarto wówczas umowę o wymianie osobowej i współpracy z najnowocześniejszą w Wielkiej Brytanii School of Librarianship w Aberystwyth w Walii. Dyrektorem tej Szkoły był wówczas Frank N. Hogg. Pierwszym gościem z tej Szkoły w Krakowie był Andrew Large w 1980 r., a następnie w 1981 r. odwiedziła Aberystwyth Wanda Pindłowa, prowadząc tam rozmowy dotyczące programu Szkoły. Andrew Large odwiedził Kraków jeszcze dwukrotnie, odbywając wykłady dla studentów nt. systemów *online*, wykorzystania literatury zagranicznej w Wielkiej Brytanii, korzystania z baz danych na przykładzie Biblioteki British Council w Warszawie. Aberystwyth odwiedzili także Władysław Szczęch z Anną Pycową, kierownikiem Działu Gromadzenia B.J. Na zaproszenie Franka Hogga Maria Kocójowa przebywała w Wielkiej Brytanii w 1991 r., zwiedzając ośrodki kształcenia. W 1992 r. Sabina Arcisz (Cisek) brała tam jeszcze udział w wykładach z zakresu informacji biznesowej, w zamian za to w IBIN UJ gościł Michael A. Lowe, prowadząc cykl wykładów dla studentów IBIN UJ. Studentka Monika Rząsa odbyła staż w Aberystwyth w 1992 r. Zmiany organizacyjne, które włączyły Szkołę do Uniwersytetu Walijskiego oraz przejście Franka N. Hogga na emeryturę zakończyły właściwie współpracę, choć jeszcze w 1999 r. F. Hogg przybył z wykładami do Krakowa. Krystyna Bednarska-Ruszajowa w ramach bezpośredniej wymiany z UJ przebywała w Londynie w 1986 r.

Należy specjalnie docenić pomoc udzielaną IBIN UJ przez kolejnych bibliotekarzy British Council w Warszawie, zapoczątkowaną przez Johna Saltera i Arthura D. Bentleya wykładami dla studentów i darami literatury fachowej. Tę dobrą tradycję z dużym zapałem podtrzymywał w latach 1986–1988 Russel Drury i współpracujący z nim Andrzej Dziubecki. Był on m.in. pomysłodawcą i organizatorem seminariów nt. nowoczesnego bibliotekarstwa brytyjskiego urządzonych w Krakowie w jesieni 1987 i 1988 r. Artykuły Russela Drury i Iwony Łukijaniuk ukazały się w tomie wydanym przez IBIN UJ w 1990 r. Russel Drury został wyróżniony w 1988 r. przez Senat Uniwersytetu Jagiellońskiego odznaką „Zasłużony dla Uniwersytetu Jagiellońskiego” m.in. dzięki zgłoszeniu jego kandydatury przez IBIN UJ. Russel Drury przyczynił się także do otrzymania przez IBIN dalszych cennych darów od British Council w postaci prenumeraty niektórych tytułów

czasopism brytyjskich niedostępnych w Krakowie oraz stypendium w Londynie dla pracownika IBIN UJ. W 1988 r. skorzystał z niego Janusz Gruchała, który trzytygodniowy pobyt w Londynie i Oksfordzie wykorzystał na zbieranie materiałów do swojej pracy habilitacyjnej. Patronował dalej współpracy z Wielką Brytanią *via* British Council następny bibliotekarz Runnalls Davis, kontynuując przyjazdy z wykładami i popierając inicjatywę Franka Hogga, aby Polacy przygotowali publikację o studiach bibliotekoznawstwa oraz o ważniejszych zagadnieniach polskich bibliotek. Powstała ona ostatecznie opracowana jako praca zbiorowa i wydana przez Marię Kocójową przy współpracy redakcyjnej Alicji Altenberger, Harvard University, USA, pt. „Modern Libraries and Librarianship in Poland” w 1966 r. Recenzentem był George S. Bobinski z Buffalo, USA, dziekan tamtejszej Szkoły BIN.

Następny bibliotekarz z British Council, Jeff Samuelson, podtrzymywał tradycję swych poprzedników odwiedzając IBIN i wygłaszał także wykłady dla studentów.

Ze względu na wyczerpanie się współpracy z Aberystwyth zainteresowania IBIN UJ przeniosły się na ośrodek kształcenia w Sheffield, znany z badań nad użytkownikami informacji naukowej, prowadzonych pod opieką Toma Wilsona. W latach 1993–1994 współpraca popierana przez British Council zaowocowała pierwszym przyjazdem F. Brendana Loughridge’a z University of Sheffield, Department of Information Studies, który odwiedził jeszcze Kraków kilka razy. W Sheffield przebywała również Wanda Pindlowa, która wygłosiła wykład nt. „Bibliotekarstwo polskie po drugiej wojnie światowej” oraz W. Szczęch. Rozmowy o ewentualnej współpracy prowadziła jeszcze w Krakowie Frances Wood z University w Sheffield i ona też przyjmowała tam Sabinę Arcisz (Cisek).

Wykłady zaproszonych gości

Wykłady prowadzone w IBIN dla studentów i pracowników były bardzo różnorodne, zgodnie z zainteresowaniami gości i uzgodnieniami w IBIN. Były one przeważnie zaliczane do przedmiotu zwanego „Nowe kierunki w bibliotekoznawstwie i informacji naukowej” obowiązujące studentów zarówno IV, jak i V roku studiów. Goście odwiedzający IBIN wypełnili treścią ten przedmiot w każdym roku odmiennie. Mają więc w ten sposób studenci możliwość poznania wielu indywidualności ze świata, a także ciekawych, różnorodnie ujętych tematów:

Miejsce bibliotekoznawstwa wśród innych dyscyplin omówił w swym wykładzie kierownik Instytutu Bibliotekoznawstwa z Polytechnic North London Kevin Mac-Gary (1988), z systemami ekspertowymi w farmakologii zapoznała studentów Barbara Smolny-Kostrewski z Centre of Information Science (1988) i ponownie w (1998). Wyszukiwanie informacji w systemach *online* było przedmiotem wykładów Steve’a Robertsona z City University London, o działalności Instytutu im. W. Sikorskiego w Londynie mówił przy okazji pobytu w Krakowie Aleksander Szkuta – wiceprezes tego Instytutu oraz prezes Stowarzyszenia Historyków Polskich w Wielkiej Brytanii (1992). Problemy zarządzania bibliotekami i planowania poruszyli: znany w świecie bibliotekarz i profesor Maurice Line (1993) oraz Luise M. Edwards z Cranfield University (1995). Bardzo istotne dla współczesnej informacji naukowej zagadnienia „Etyki w Internecie” omówił

Paul Sturges z Loughborough University (1998) i w tymże roku cykl wykładów na temat „Informacji Biznesowej” miała Maria Burke z Metropolitan Manchester University.

Te ostatnio wspomniane kontakty przyniosły dodatkowe rezultaty: otrzymaliśmy teksty wykładów Paula Sturgesa do wprowadzenia do Internetu oraz cenną książkę Marii Burke, którą jest wykorzystywana w dydaktyce przedmiotu „Informacja biznesowa”. Spowodowała także Maria Burke zaproszenie na koszt strony brytyjskiej Wandy Pindlowej do Brukseli w 1999 r. na spotkanie grupy przygotowującej międzynarodowy grant w ramach V Programu Unii Europejskiej.

Z problematyką organizacji bibliotek dla niepełnosprawnych, zarówno niedowidzących jak i niewidomych, a także o bibliotekach Ameryki Łacińskiej, szczególnie w Peru i Argentynie, zapoznał w grudniu 1999 studentów Fank N. Hogg, który ponownie przybył do Krakowa w związku z jubileuszem BIN UJ.

Goście na konferencjach

W grudniu 1997 r. odbyła się konferencja zatytułowana „Electronic Future of Academic Libraries”. Referaty wprowadzające na temat roli Internetu dla badań oraz oceny trendów w zakresie automatyzacji bibliotek wygłosili: Terry Beck, wykładowca ze School of Information and Communication, University of North London, oraz Peter Burnett, kierownik Services of Bodleian Library w Oksford; Maureen O'Brien, wówczas zastępca dyrektora biblioteki szkolnej Oakham w Rutland nt. „Oakham – biblioteka szkolna tworzona z myślą o przyszłości”; „EBSCO – Subscription Services – informacje o instytucji i jej historii” omówiła w swoim referacie Hanna March. Materiały z konferencji zostały wydane równoległe w polskim i angielskim języku pod red. W. Pindlowej.

Krótkie wizyty dla omówienia współpracy lub poznania IBIN

Odnotować wypada jeszcze szereg wizyt, które miały charakter albo rozpoznawczy jako wstęp do ewentualnej współpracy, albo były jedynie wizytami przy okazji pobytu w innym mieście. I tak: wizytował IBIN UJ Jeremy Potter z Brighton Polytechnic ze względu na pobyt u nas stażystki z Wielkiej Brytanii Krystyny Dudzik (1979/1980). Ivory Kemp z KNOW HOW Fund Book Sector odbył krótką wizytę dla zapoznania się z programem studiów i wyposażeniem IBIN UJ (1991). Krzysztof Muszkowski, syn znanego bibliotekoznawcy Jana, spotkał się w IBIN UJ z członkami Polskiego Towarzystwa Bibliologicznego (1993), a John Hicks przy okazji pobytu w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej spotkał się w IBIN ze studentami i z członkami Polskiego Towarzystwa Bibliologicznego (1993). Steve Harries przybył z Brighton Polytechnic, aby poszukiwać partnerów do programu TEMPUS (1994). Rosemary Raddon z Polytechnic North London, odwiedzając UW, przybyła do Krakowa, gdyż chciała poznać programy studiów IBIN UJ (1994). Ian Johnson, z Robert Gordon University, w Aberdeen, interesował się ewentualną współpracą i poszukiwał źródeł statystycznych odnoszących się do polskiego bibliotekarstwa (1996).

STANY ZJEDNOCZONE

Dla rozwoju naszego Instytutu duże znaczenie miały i nadal mają kontakty z bibliotekoznawstwem Stanów Zjednoczonych. Przed 1990 r. IBIN UI odwiedzali sporadycznie przedstawiciele tego kraju albo jako goście Uniwersytetu Warszawskiego, chcący zobaczyć Kraków, albo też goście UI.

Współpraca sformalizowana umowami

Jeszcze w 1985 r. w ramach umowy o współpracę Instytutu Filologii Polskiej UI z Alliance College, w Cambridge Springs, Pennsylvania, przebywała w USA jeden semestr Wanda Pindlowa. Do jej obowiązków należało prowadzenie dwu przedmiotów, zapoznała się dlatego z metodami dydaktycznymi (ocenianiem, kredytami itp.) oraz pracowała w Bibliotece College'u, przygotowując polskie książki do katalogowania w systemie OCLC. Opublikowała następnie artykuł na temat tej biblioteki w *Bibliotekarzu* (Biblioteka Alliance College – wrażenia z pobytu w Stanach Zjednoczonych *Bibliotekarz* 1986 nr 10/11 s. 39–41). Bezpośrednia współpraca IBIN została nawiązana od momentu przyjazdu dziekana George'a S. Bobinskiego ze School of Librarianship and Information Science (SLIS) SUNY at Buffalo w maju 1992. Poparł tę inicjatywę Stephen Dunnet, prorektor do współpracy międzynarodowej SUNY at Buffalo, Peter Gessner opiekun Polskiego Programu, zaakceptował William R. Greiner rektor University at Buffalo oraz prorektor UI Krystyna Dyrek. W czasie swego pierwszego pobytu George S. Bobinski wygłosił trzy wykłady dla studentów: „Rozpowszechnianie idei demokratycznych przez biblioteki” o „Nowoczesnych metodach zarządzania bibliotekami” oraz o „Rozwoju bibliotek publicznych w USA”.

Bezpośrednie porozumienie pomiędzy IBIN a SILS UB Buffalo zostało włączone do zawartej wcześniej umowy między UI i UB. Objęło początkowo trzy tematy: „Informacja biznesowa”, „Demokratyzacja bibliotek” oraz „Informacja o ochronie środowiska naturalnego”. W związku z tym do UB wyjechała na półroczny staż naukowy Sabina Arcisz (Cisek) zajmująca się tematem pierwszym (styczeń-lipiec 1993), następnie Maria Kocójowa (sierpień-grudzień 1993) tematem drugim i Wanda Pindlowa (styczeń-lipiec 1994), interesując się tematem trzecim. Staż obejmował: udział w wybranych zajęciach dydaktycznych, wygłoszenie referatów, badania własne, odwiedzenie instytucji interesujących z uwagi na badany temat. W wyniku pierwszego i trzeciego tematu opracowano programy zajęć dla studentów BiIN. Badania nad rolą bibliotek w demokratyzacji społeczeństwa zostały uwieńczone wydaniem tomu pt. *Rola bibliotek w rozwoju demokracji*. Kraków 1995 z rozprawami przedstawicieli UB i UI pod redakcją Marii Kocójowej i George'a S. Bobinskiego. Semestralny staż odbył jeszcze Władysław Szczęch w 1995 r. Głównym tematem jego zainteresowań była dydaktyka przedmiotów związanych z systemami informacyjnymi i tworzeniem baz danych. W wyniku stażu W. Szczęcha wprowadzono w IBIN nowy przedmiot pt. *Freenets* nauczany z wykorzystaniem sieci. W 1997 r. Danuta Bromowicz, pracownik Biblioteki Jagiellońskiej i wykładowca IBIN UI zorganizowała w Buffalo wystawę o Wisławie Szymborskiej – polskiej noblistce '97. Przedstawiciele UB przyjeżdżali do Krakowa na pobyty 10-dniowe, które wykorzystywano na wykłady i wymianę doświadczeń dydaktycznych. Należy podkreślić, że przyjeżdżający do

IBIN goście z Buffalo proponowali takie tematy swoich wykładów, które wówczas były nam najbardziej potrzebne: m.in. problematykę katalogów w systemach zautomatyzowanych omawiały: Jean Dickson (Biblioteka Główna UB) i Barbara Von de Wahlde (dyrektor bibliotek UB w randze prorektora). Obie prowadziły także instruktaż dla pracowników Biblioteki Jagiellońskiej; problemy nowych ujęć nauki o informacji przedstawiał w swych wykładach William MacGrath. Informacja biznesowa stała się przedmiotem cyklu wykładów Michaela Lavina. Nowoczesne zagadnienia zarządzania bibliotekami, szkołami wyższymi poruszały m.in.: George S. Bobinski, wspomniany już dziekan Szkoły Bibliotekarskiej w Buffalo, informacją prawną zajmowała się Marcia Zubrow, z biblioteki prawniczej UB (Charles B. Sears Law Library). Od Kathy Kubala, sekretarki dziekana ds. specjalizacji studentów nauczyliśmy się roli tzw. „tutorów”.

Ze względu na szczególne zasługi w rozwijaniu współpracy i pomocy merytorycznej udzielonej przez SILS UB Instytutowi Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej G.S. Bobinski na wniosek Instytutu BIN UJ otrzymał przyznaną przez Senat UJ odznakę „Zasłużony dla Uniwersytetu Jagiellońskiego” w dniu 30 kwietnia 1997 r.

Dzięki współpracy z Uniwersytetem w Buffalo skorzystali także studenci IBIN UJ, gdyż w kolejnych trzech latach mogli uczestniczyć w kursach internetowych nt. wolności, demokracji i marketingu prowadzonym przez Johna W. Ellisona i sponsorowanym przez prorektora d/s wymiany zagranicznej z UB.

Współpraca z The State University of New Jersey, School of Communication, Information and Library Studies, Rutgers, wspólnie ze Szkołą Dziennikarstwa i Komunikacji UJ (Teresa Sasińska-Klas) formalnie podpisana została już w okresie, gdy IBIN UJ wszedł w skład Wydziału Zarządzania i Komunikacji Społecznej (1998). Przyniosła w efekcie zorganizowanie telekonferencji na temat kształcenia pracowników informacji i dziennikarzy oraz wymianę publikacji w elektronicznych wydawnictwach obu uczelni. Telekonferencję zorganizowano w ambasadzie amerykańskiej w Warszawie ze względu na sprzęt. Jednym z moderatorów była tam M. Kocójowa, wypowiedź przygotowała też W. Pindlowa. W grudniu 1998 zorganizowano też seminarium na temat ochrony zdrowia (komunikat z propozycją programu zajęć z tego zakresu W. Pindlowa). Wizyty w IBIN składał kilkakrotnie Jerome Aumente wcześniej, Maria Kocójowa, przy okazji uczestnictwa w Konferencji ALA, odwiedziła Szkołę w Rutgers i jej biblioteki (1996 r.).

Konsulat Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej w Krakowie

Biblioteka Konsulatu USA w Krakowie od początku założenia w latach siedemdziesiątych była odwiedzana przez pracowników naukowych i studentów IBIN UJ w poszukiwaniu niedostępnych w innych placówkach książek i czasopiśm. Konsulat zapraszał również przedstawicieli IBIN UJ na wykłady z zakresu bibliotekoznawstwa i informacji naukowej, organizowane z okazji wizyt w Krakowie profesorów tej specjalności, sfinansował m.in. wykłady w IBIN Alicji Altenberger, School of Education Harvard University, USA. Biblioteka została przekształcona obecnie w Ośrodek Informacji (American Information Resource Center) i wzajemne kontakty z IBIN UJ jeszcze bardziej się zacieśniły. Pracownice Ośrodka Janina Galas oraz Maria Brzostek prowadzą zajęcia dla

studentów IBIN z poszukiwania informacji w bazach amerykańskich. Obie panie są zapraszane na organizowane przez IBIN konferencje, także odbyło się kilka spotkań w konsulacie z wykorzystaniem specjalistycznego sprzętu do konferencji na odległość. Pośredniczą też w kontaktach naukowych z ambasadą amerykańską w Warszawie i tamtejszym Ośrodkiem Informacji, prowadzonym przez Jerzego Roguskiego.

Wykłady gości z USA poza formalną wymianą

Poza owocną wymianą z Uniwersytetem w Buffalo i formalnie zatwierdzoną z Rutgers odwiedzali IBIN UJ profesorowie z i bibliotekarze z innych środowisk naukowych USA. I tak o nowoczesnych zasadach zarządzania oraz informacji dla samorządu mówili: wspomniana Alicja Altenberger (Harvard University, School of Education) (1991, 1997), także Bob Miller, jako *visiting professor* w UW (1998). Cykle wykładów nt. współczesnego bibliotekarstwa amerykańskiego w ramach przedmiotu „Bibliotekarstwo porównawcze” odbyli: Wojciech Zalewski ze Stanford University Libraries, Curator for Slavic and East European Collections, Cecil H. Green Library (1994) oraz Marek Sroka, University of Illinois at Urbana Champaign, Slavic and East European Library (1998). O tworzeniu biblioteki wirtualnej w Minnesota University informował na wykładach Tom W. Shaugnessy, University Minnesota Libraries – Twin Cities, University Librarian (1998). Filozofią bibliotekoznawstwa interesował się Joseph Nitecki (emerytowany profesor) zbierający materiały polskie do elektronicznej książki na ten temat. Przeprowadził wywiady z wieloma osobistościami polskiego świata bibliotekarskiego, a także ze studentami (październik 1995). Z najnowszymi problemami systemu VTLS zaznajamiał studentów Vinod Chachra – z Virginia Tech Library System, który wygłosił cykl wykładów dla studentów (1996).

Pomoc ze strony Civic Education Project, innych organizacji i placówek oraz i indywidualnych bibliotekarzy amerykańskich

Bardzo otwarte i spieszące z wieloraką pomocą okazało się środowisko amerykańskie, zwłaszcza po 1990 r. IBIN UJ zawdzięcza nauczycielom akademickim i bibliotekarzom USA uzupełnianie literatury profesjonalnej, wymianę wykładowców, wspólne prace edytorskie, konferencje, subwencjonowanie z Civic Education Project etatów wykładowców nowoczesnego bibliotekarstwa. W IBIN spędziły jeden semestr: Donna Garnier (wykładała Podstawy bibliotekarstwa, Poszukiwania w bazach danych), Wanda Wawro, 2 semestry – wykłady z Poszukiwania w bazach danych, elektroniczne czasopisma), oraz Barbara Feldman – 2 semestry – wykłady z poszukiwań w sieciach rozległych, literatura dla dzieci, oraz elektroniczne czasopisma). Z wdzięcznością należy wspomnieć indywidualne, bezinteresowne inicjatywy bibliotekarzy i wykładowców ze Stanford University, Harvard University, Cornell University, wspomagane przez Soros Foundation, konsulat amerykański w Krakowie i inne granty.

Krótkie wizyty dla zapoznania z działalnością IBIN UJ

Donald Y. Davis z University of Texas at Austin przeprowadził rozmowy o programie studiów – IBIN UJ zorganizował dla niego wycieczki do bibliotek Krakowa (1978). Barnett Serchuk z Soros Foundation w Budapeszcie był zainteresowany dostępem do wydawnictw oraz sprzętem, jaki posiada IBIN UJ (1993). Peter Gessner z Buffalo University był odpowiedzialny za współpracę z Polską (1993). Dr Kerry S. Grant, University of Buffalo, Dean Faculty of Arts and Letters prowadził rozmowy o programie studiów w IBIN UJ (1994); Richard E. Quandt z The Andrew Mellon Foundation zwiedził Laboratorium komputerowe IBIN i zapoznał się z programem szkolenia bibliotekarzy dla VTLS (1994), Daniel V. Goulet, Director Academic Computing User Services prowadził rozmowy nt. kształcenia na odległość (1994); Danuta Nitecki (1995), wicedyrektor d/s Usług Bibliotecznych w Uniwersytecie Maryland; Mary Ellen Jacob, oraz Jose-Marie Griffiths, director The University of Tennessee, Center for Information Studies, reprezentantki American Council on Education, USA, udzieliły wskazówek dotyczących możliwości uzyskania niektórych materiałów dydaktycznych (1995); Stephen C. Dunnet z Buffalo University, Vice-Provost for International Education odbył owocne dla IBIN UJ rozmowy nt. współpracy oraz wsparcia finansowego dla internetowego kursu dla polskich studentów (1996). W 1997 r. odwiedziła IBIN grupa przedstawicieli z Emporia University po odbytej w Warszawie konferencji nt. „Information and restructuring for democracy” z Herbertem Aichleinerem oraz z Rogerem B. Wyattem. Interesowali się programami studiów oraz wyposażeniem laboratorium komputerowego.

W 1996 r. Maria Kocójowa, jako członek ALA, uczestniczyła w Kongresie Amerykańskiego Stowarzyszenia Bibliotek w Sekcji Sławistyki i Europy Wschodniej, gdzie wygłosiła referat pt. „Kształcenie bibliotekarzy w Polsce”.

NIEMCY

Współpraca z Niemcami (jeszcze za czasów – NRD i RFN) nie miała charakteru sformalizowanego. Ze strony NRD nadchodziły jedynie czasem zaproszenia na konferencje, z czego podjęto dwukrotnie inicjatywę wystąpień na spotkaniach dotyczących informacji i dokumentacji. Maria Próchnicka uczestniczyła w Kolloquium über Information und Dokumentation (1983, 1985), które były organizowane przez Technische Hochschule Illmenau. Wystąpienia te opublikowano w materiałach konferencyjnych.

Blizsze kontakty zostały tymczasem zawiązane z Biblioteką Uniwersytetu w Bochum, RFN, a stało się to w wyniku bezpośredniej umowy o współpracy pomiędzy Uniwersytetem w Bochum a Uniwersytetem Jagiellońskim. Obejmowała również Instytut Filologii Polskiej, w którego strukturze organizacyjnej mieścił się wówczas IBIN. Włączono dzięki temu do współpracy przedstawicieli IBIN i tam właśnie w Bibliotece Uniwersytetu w Bochum odbyły naukowe staże: Maria Próchnicka (1983) oraz Krystyna Bednarska-Ruszajowa (1993). W Krakowie przebywał kilkakrotnie dyrektor Biblioteki w Bochum Bernhard Adams, wielki przyjaciel Polski i przedstawiciel Uniwersytetu w Bochum ds. współpracy z Polską. Wygłosił on kilka wykładów o automatyzacji Biblioteki Uniwersyteckiej w Bochum. Jednym z efektów współpracy było zaproszenie w 1983 r. Jana Pi-

rożyńskiego na symposium organizowane w Uniwersyteckiej Bibliotece w Essen przez przyjaciela Bernharda Adamsa, dyrektora tej biblioteki Ahmeda Helmi Helala. Ahmed Helal był organizatorem dorocznych międzynarodowych sympozjów dotyczących przede wszystkim automatyzacji bibliotek i wykorzystywania najnowszej technologii w pracy informacyjnej. Jan Pirożyński, wówczas dyrektor Biblioteki Jagiellońskiej, zaproponował wyjazd Wandzie Pindlowej, uważając, że stan automatyzacji bibliotek w Polsce był w tym czasie tak mizerny, że bardziej skorzysta na tym dydaktyka. Było to cenne posunięcie, gdyż przez najtrudniejsze lata dostępu do informacji, czyli w okresie od 1983–1997, jedna, dwie lub trzy osoby z IBIN (Wanda Pindlowa, Maria Kocójowa i Maria Próchnicka) miały możliwość uczestniczenia w sympozjach, nawiązując kontakty, zdobywając literaturę, obserwując rozwój systemów komputerowych dla bibliotek, wydawnictw elektronicznych itp. Dyrektor Biblioteki w Essen był gościem IBIN UJ w 1986 r. i m.in. wygłosił wykład dla studentów nt. automatyzacji bibliotek. W wyniku tej współpracy wprowadzie nie formalnej, ale przez kilkanaście lat stałej, powstało szereg artykułów omawiających po raz pierwszy w Polsce niektóre techniki wprowadzane do informacji naukowej (elektroniczne publikacje, multimedia, hiperteksty etc.).

Krystyna Bednarska-Ruszajowa miała okazję uczestniczyć w dwutygodniowym kursie językowym w Jenie. Następnie wyjeżdżała w celach prowadzenia badań naukowych: w 1992 r. do Bremy i Getyngi (2 miesiące), 1994, 1995 oraz 1996 do Wolfenbüttel po jednym miesiącu; w 1997 r. do Marburga na 3 tygodnie z własnego grantu.

Formalna współpraca została podpisana z Moguncją w 1999 r. z Johannes Gutenberg Universität Mainz, Institut für Buchwissenschaft w ramach programu SOKRATES (pierwszy wyjazd na studia przemienne Renata Szczepaniak w r. akad. 1999/2000). Geneza tej umowy sięga 1995 r., kiedy dyrektor tego Instytutu, redaktor *Gutenberg-Jahrbuch* Stephen Füssel z Moguncji odwiedził IBIN UJ w celu zapoznania się z programami studiów i wygłosił wykład o nowoczesnych metodach publikowania. IBIN UJ został zaproszony do udziału w uroczystościach Roku Gutenbergowskiego 2000 (M. Kocójowa).

Wykłady gości IBIN poza formalną wymianą

Zagadnienia badań nad problematyką bibliotekoznawstwa w Niemczech poruszył w swym wykładzie dla studentów IBIN UJ Paul Kaegbain kierownik Katedry Bibliotekoznawstwa z Uniwersytetu w Kolonii (1985). Problemy badań nad książką w Niemczech omawiał w swych wykładach Alfred Świerk z Erlangen (1987). Na temat organizacji Biblioteki Uniwersyteckiej w Getyndze i jej zbiorów wygłosił wykład Michael Berndt (1992); Systemy multimedialne i ich budowa była przedmiotem wykładu dla studentów Andreasa Nowaka – z Fachhochschule Hannover (1993).

Krótkie wizyty gości w IBIN dla poznania programów lub omawiania ewentualnej współpracy

Z Institut für Bibliothekswesen, der Humboldt Universität Berlin, przybył Friedrich Nestler dla zapoznania się z programami studiów w IBIN UJ

(1989); Peter Blumendorf i Andreas Nowak z Fachhochschule Hannover odwiedzili Kraków w poszukiwaniu partnerów do programu TEMPUS (1991) oraz ponownie (1993); Helga Schultz z Europa- Universität Viadrina, Fakultät für Kulturwissenschaften- dyskutowała nad współpracą pomiędzy UJ a Uniwersyte-tem Viadrina i ewentualnym udziałem w tej współpracy IBIN UJ (1994).

FRANCJA

Umowy międzyuczelniane

Współpraca z Francją jest oparta na umowie zawartej pomiędzy Uniwersyte-tem Jagiellońskim z Uniwersytetem w Grenoble III i obejmuje przede wszystkim problematykę automatycznego indeksowania. W wyniku tej współpracy kilka-krotnie przebywał w IBIN George Antoniadis (1991, 1994, 1998) oraz Jacques Ronault (1996), którzy oferowali cykle wykładów dla studentów na temat indeksowania dokumentów. Z Polski wyjeżdżała do Grenoble Maria Próchnicka (1994 i 1996), prowadząc tam badania do swojej pracy habilitacyjnej. W r. 1999/2000 studentka IBIN UJ podjęła studia przemienne w Grenoble (A. Korycińska).

Wizyty poza umowami

Wykład na temat organizacji biblioteki narodowej w nowym budynku im. Mitteranda w Paryżu wygłosiła dla studentów Elżbieta Walle, pracownik Działu Slawistycznego tej Biblioteki (1998). Maria Kocójowa (z referatem) i Wanda Pindłowa brały udział w międzynarodowym spotkaniu Archiwów, Bibliotek i Muzeów na Zachodzie organizowanym przez Marię Rey w w Montresor w sierpniu 1997 r. we Francji.

Darwin Smith z Centre des Etudes de l'Écriture, Paris VII – Jussieu z inicja-tywy francuskiej proponował współpracę przy budowie baz danych (1992).

SZWECJA

Inicjatywa nawiązania współpracy z jedyną wówczas Szkołą Bibliotekarską w Szwecji Swedish School of Library and Information Science (SSLIS) Hog-skolan Borås University – College, wypłynęła ze strony IBIN UJ. Poszukiwano wówczas partnerów do współpracy w programach TEMPUS i ERAZMUS. Stro-na szwedzka nie odpowiedziała na list. Ze względu jednak na to, że Uniwersytet Jagielloński ma formalnie podpisaną umowę o współpracy z Uniwersytetem w Uppsali, pojechali tam w 1990 r. Wiesław Bieńkowski i Wanda Pindłowa. W ramach tego wyjazdu odwiedzili SSLIS w Borås i po rozmowach postanowiono nawiązać współpracę. Została ona sformalizowana sygnowaniem umowy przez rektorów obu uczelni.

Władze szwedzkiej uczelni pragnąc włączyć się w działalność Europy Zachodniej na rzecz zbliżenia i pomocy krajom postkomunistycznym uznały za słuszne wprowadzenie kursu (przedmiotu) „European Librarianship”, aby zapoznać stu-dentów bliżej z bibliotekarstwem krajów postkomunistycznych. Do wygłoszenia wykładu na temat sytuacji w polskich służbach informacji naukowej została za-proszona Wanda Pindłowa w 1992 r. W planach współpracy postanowiono przede wszystkim prowadzić wymianę wykładowców i wydawnictw.

Rewizyty w sprawie współpracy

Chagan Lalloo ze SSLIS Borås odpowiedzialny za kontakty międzynarodowe odwiedził Kraków na zaproszenie IBIN UJ, aby odbyć rozmowy w sprawie współpracy (1991), następnie Magnus Torstensson odbył rekonesansową wizytę jako wykładowca problematyki bibliotek – ich historii oraz zarządzania (1992).

Obecnie po zasadniczych zmianach w szkolnictwie bibliotekarskim w Szwecji umowa ta nie jest kontynuowana. Pozostało jednak z pożytkiem dla IBIN UJ otrzymywanie opracowywanego przez Bibliotekę Hogskolan Current Contents z bieżących czasopism bibliotekarskich i informacyjnych pt. *Bibliotek i Tidskrifter* oraz wzajemny udział w konferencjach [zob. Dokumentacja IX].

DANIA

Nawiązanie współpracy z Royal School of Librarianship w Kopenhadze nastąpiło na drodze indywidualnych kontaktów stosunkowo późno. Wyniknęły one z przystąpienia IBIN UJ do organizacji EUCLID (1992) skupiającej przedstawicieli, a przede wszystkim dyrektorów szkół bibliotekarskich w Europie (przedstawiciel M. Kocójowa). Wyjazd do Kopenhagi w 1995 r. na konferencję nt. kształcenia permanentnego bibliotekarzy Marii Kocójowej i Wandy Pindlowej zaowocował nawiązaniem kontaktów z ówczesnym dyrektorem Royal School of Librarianship Ole Harbo, a także wykładowcą tej Szkoły Ireną Wormell, która była wówczas przewodniczącą grupy Education and Training / Federation of International Documentation (ET/FID).

Irena Wormell zaprosiła Marię Kocójową i Wandę Pindlową do wygłoszenia referatu w czasie prekonferencji przed 48 Kongresem FID w Grazu w r. 1995 nt. Globalizacji informacji / Globalization of Information / The Networking Information Society. Następnie Irena Wormell przyjęła zaproszenie na konferencję „Światowa strategia edukacji bibliotekarzy i specjalistów informacji naukowej” organizowanej przez IBIN UJ w 1997 r., gdzie wygłosiła referat pt. „Współcześni pracownicy informacji: problem identyfikacji i integracji”.

Wanda Pindlowa i Sabina Cisek napisały recenzję książki Ireny Wormell pt. *Success Factors for Fee-Based Information Services*, następnie jej drugiej publikacji nt. badań bibliometrycznych.

W latach 1998–1999 współpraca z Danią została wsparta finansowo przez grant KBN dotyczący informacji biznesowej. Maria Kocójowa i Wanda Pindlowa mogły uczestniczyć w następnej konferencji w Kopenhadze IFLA CPERT Third International Conference on Continuing Professional Education for the Library and Information Professions, 27–29 sierpnia 1997. W grudniu 1998 r. Sabina Cisek przebywała tydzień w Royal School of Librarianship, gdzie zbierała materiały do tematu „Informacja biznesowa”.

W 1999 r. współpraca koncentrowała się wokół zorganizowania konferencji międzynarodowej BOBCATSSS – 2000 w Krakowie, za którą odpowiedzialni byli: ze strony duńskiej – Carl Gustav Jorgenson i dwudziestu ośmiu studentów, a ze strony polskiej Wanda Pindlowa, Remigiusz Sapa i dwunastu studentów. W maju 1999 r. Carl Gustav Johanssen oraz czterech studentów (Trine, Ane, Rikke, Peter) z Royal School of Librarianship Denmark przybyło do Krakowa w sprawie omówienia spraw organizacyjnych, następnie wspólnie w styczniu 2000 r. została

zorganizowana międzynarodowa konferencja BOBCATSSS – 2000 z udziałem około dwustu studentów BIN z całej Europy.

WĘGRY

Współpraca z Berzsényi College Department of Librarianship and Information Studies w Szombathely na Węgrzech miała objąć metodologię kształcenia, budowę biblioteki wirtualnej oraz ewentualne uruchomienie kursu edukacji na odległość, została rozpoczęta w 1977 r.

Maria Kocójowa otrzymała grant KBN na tę współpracę z Węgrami, którego temat brzmiał: „Ku społeczeństwu informacyjnemu. Analiza porównawcza sytuacji bibliotekoznawstwa i informacji naukowej w Polsce i na Węgrzech w kontekście europejskim” (1997–1998).

Ze strony węgierskiej wzięli udział: dyrektorzy Szkoły bibliotekarskiej – Mihály Pálvölgyi, Gula Toth; Roza Frank, Peter Muranyi oraz Agneš Teglaši, reprezentująca Węgierską Bibliotekę Narodową w Budapeszcie.

Ze strony polskiej współpracowali: Maria Kocójowa, Wanda Pindlowa, Sabina Arcisz (Cisek), Małgorzata Jaskowska, Piotr Boroń, Remigiusz Sapa.

Maria Kocójowa i Wanda Pindlowa zostały zaproszone do Szombathely w 1997 r. z okazji zakończenia programu TEMPUS prowadzonego przez Berzsényi College i Fachhochschule Hannover oraz Fachhochschule Stuttgart. Następnie Maria Kocójowa i Wanda Pindlowa odbyły studyjny wyjazd do Budapesztu w grudniu 1998 r., którego głównym celem było zapoznanie się z prowadzeniem usług informacyjnych w bibliotekach węgierskich. Były to: Biblioteka Narodowa w Budapeszcie – Oddział Informacji Naukowej, Biblioteka Akademii Ekonomicznej i Muncypalna Biblioteka Publiczna w Budapeszcie.

Michály Pálvölgyi przebywał w listopadzie 1998 w Krakowie i pracował nad przygotowaniem kolejnego grantu. Węgrzy uczestniczyli też w konferencji w IBIN UJ w 1998 r. Wzajemnie wykorzystano doświadczenia dydaktyczne w prowadzeniu zajęć. Ze względu na brak umowy międzynarodowej współpraca została zawieszona.

IZRAEL

Kontakty nawiązane przez Marię Próchnicką z Michaeliem Perry z University of Haifa zaowocowały zorganizowaniem dwukrotnie (3–4 kwietnia 1993 oraz 17–18 marca 1994) przez World Federation of Advertisers z siedzibą w Brukseli seminariów dla studentów UJ, w czasie których przedstawiano problematykę zarządzania i reklamy. Wykładowcami byli: Hans Merkle, President, World Federation of Advertisers, Michael Perry, professor of Haifa University, oraz Bruno Thau, General Director, Advertisers Association. Polscy studenci otrzymali specjalne dyplomy ukończenia kursu.

STAŻE I PRAKTYKI

Staż jest niezwykle przydatną formą kształcenia szczególnie dla młodych pracowników naukowo-dydaktycznych. W bibliotekoznawstwie i informacji naukowej staże mają największe znaczenie, gdy rozpoczynający pracę dydaktyczną

stażysta lub asystent przyjrzy się z bliska pracy w bibliotece lub ośrodku informacji albo też może uczestniczyć w procesie nauczania i poznać metody pracy ze studentami w innej szkole wyższej, prowadzącej ten sam kierunek studiów. Staże zagraniczne dodatkowo pozwalają na zebranie materiałów do pracy naukowej niedostępnych w kraju, a jednocześnie przyczyniają się do pogłębienia znajomości języka obcego.

Staże pracowników IBIN w innych polskich uczelniach

Pierwszym wysłanym przez IBIN stażystą był Jerzy Hławiczka. W Instytucie Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Uniwersytetu Warszawskiego zapoznał się z zajęciami z zakresu informacji naukowej. Nigdy nie powrócił do Krakowa, ponieważ na przeszkodzie jego planów dydaktycznych i naukowych stanęła miłość do warszawianki. Dwukrotnie po jednym semestrze spędził w Uniwersytecie Wrocławskim Krystyna Bednarska-Rusajowa, interesując się historią książki, przede wszystkim zaś wykładami Anny i Krzysztofa Migoniów.

Staże pracowników IBIN w bibliotekach polskich i obcych

Postanowienie, aby naszych absolwentów, którzy zostają stażystami lub asystentami i ewentualnie mają być zatrudnieni w IBIN, zapoznać z praktyką biblioteczną, zanim przystąpią do pracy dydaktycznej, nie wypełniono niestety do końca. Główną przeszkodę stanowił brak czasu, odesłanie bowiem na dłuższy czas osoby, które była potrzebna w dydaktyce od zaraz, było niekiedy trudne do spełnienia. Osoby, które odbyły pełny staż, były to: w r. akad. 1981/82 – Maria Próchnicka i w r. akad. 1988/1989 – Zofia Bunsh-Müller (ostatecznie wybrała pracę w Bibliotece Jagiellońskiej), Sabina Arcisz (Cisek) (zakładała w WBP w Krakowie Oddział Informacji Biznesowej i spędziła tam pół roku) (1996) oraz niepełny staż Krzysztof Jaśko i Wiktor Gawarecki w Bibliotece Głównej AGH (trzy miesiące stażu w 1997 r.).

Maria Próchnicka odbyła również staż w Niemczech w Bibliotece Uniwersyteckiej w Bochum, gdzie zapoznawała się z opracowaniem zbiorów w systemach zautomatyzowanych w 1983 r.

Stażyci polscy i obcy w IBIN UJ

W 1976 r. Tadeusz Frączyk odbył staż pod opieką dr Marii Kocójowej. Staże w IBIN odbyły osoby z kieleckiego WSP, a to: Danuta Hombek pod opieką Stanisława Grzeszczuka oraz Grażyna Gulińska pod opieką Wandy Pindłowej. Z IBIN Uniwersytetu Śląskiego natomiast odbywali staże: Tadeusz Aleksandrowicz, Irena Socha, Andrzej Trojnar, Maria Pawłowiczowa pod opieką Wiesława Bieńkowskiego, który przyjął też na staż Barbarę Dąbrowską (WSP Kielce).

Stażyci zagraniczni w IBIN UJ

Pierwszą stażystką zagraniczną w IBIN w r. akad. 1979/1980 była Krystyna Dudzik-Lenik z Wielkiej Brytanii, córka polskich emigrantów, wychowana i wykształcona w Anglii, ukończyła studia bibliotekoznawcze w Brighon Polytechnic, a interesowała ją polska kultura, program kształcenia bibliotekarzy w Polsce, a także zwiedzanie bibliotek i muzeów.

Chinka Tian Jin przebywała w r. akad. 1990/1991 pod opieką Krystyny Bednar-skiej-Ruszałowej. Uczestniczyła w niektórych zajęciach, szczególnie komputerowych i przygotowywała bazę danych w MICRO/ISIS nt. wybranych zagadnień z informacji naukowej.

Aspirant z Bułgarii Sławejko Daskałow z Uniwersytetu w Sofii przebywał pod opieką Marii Kocójowej w 1990 r.

Trzymiesięczny staż w 1993 w IBIN UJ odbył Alwyrdas Pačevicius z Uniwersytetu w Wilnie, który pod opieką Wiesława Bieńkowskiego, poszukiwał materiałów do pracy doktorskiej nt. „Biblioteki klasztorne na Litwie 1795–1864”.

Stypendyści z Kasy Mianowskiego odbywali staż pod opieką Marii Kocójowej. Byli to: – Roman Motulski (w dniach 06.02.1995 – 06.02.1996) i Rima Dirsite, z Biblioteki Narodowej w Wilnie, która przebywała trzy miesiące w 1996 r.; w rezultacie jej pobytu powstał artykuł: Polonica w zbiorach rękopisów Litewskiej Biblioteki Narodowej opublikowany w *Krakowskim Roczniku Archiwalnym* T. 3. Kraków 1997 s. 174–179.

Stażyści Centrum INTE Bui Huy Viet oraz Nauyen Hai Yen z Wietnamu z Centrum Informacji w Hanoi – w 1985 r. zwiedzali IBIN oraz biblioteki Krakowa (1995).

Małgorzata Szewczuk z Ukrainy z Instytutu Leśnictwa we Lwowie, stypendystka MEN pod opieką Marii Kocójowej przebywała w r. akad. 1995/1996, przerwała staż ze względu na chorobę dziecka.

Dan Ma z Chińskiej Republiki Ludowej w r. akad. 1999/2000 pod opieką Wandy Pindlowej uczestniczy w niektórych zajęciach komputerowych oraz seminariach.

PRAKTYKI, STAŻE, KONFERENCJE I WYCIEZKI STUDENTÓW POLSKICH I ZAGRANICZNYCH

Praktyki, staże i sympozja międzynarodowe

Studenci pod opieką Marii Kocójowej i Wandy Pindlowej odbyli we wrześniu 1989 r. trzytygodniową praktykę wakacyjną, udając się do Wilna, a także do Kowna, Nowogródka, nad jezioro Świtez. Odwiedzono przy tej okazji także Katedry Bibliotekoznawstwa w Rydze (Łotwa) i w Tallinie (Estonia) oraz w Instytucie Kultury w Leningradzie. Pokłosiem tego wydarzenia jest opublikowana Kronika praktyki w Wilnie w tomie *Nowe kierunki w dydaktyce i metodologii bibliotekoznawstwa i informacji naukowej* pod red. M. Kocójowej. Kraków 1993, s. 197–219, napisana przez studentów pod red. E. Jóźwiak i M. Kocójowej. Dwukrotnie udało się zorganizować praktykę wakacyjną dla studentów z czwartego roku w Niemczech przez Międzynarodową Organizację Praktyk Studenckich. Praktykę odbyło w latach 1985 i 1986 w sumie sześciu studentów w Uniwersyteckiej Bibliotece w Essen pod opieką Kathe Delius, kierownika Oddziału Udostępniania.

W 1988 r. Maria Próchnicka wraz z grupą studentów IV roku odbyła praktykę wakacyjną w Bułgarii. Ze strony bułgarskiej opiekunką była Galina Cankova. Studenci odwiedzili biblioteki: Uniwersytecką oraz Narodową w Sofii, a także publiczne biblioteki w Burgas i Plovdiv.

Na dwutygodniowy staż do Aberystwyth, Wielka Brytania, w 1992 r. wyjechała studentka Monika Rząsa. Także w tym samym roku studentka Izabela Widomska otrzymała stypendium fundacji polonijnej do Paryża; a do Raperswilu Małgorzata Szpunar. W r. akad. 1999/2000 wyjechała do Grenoble do Francji studentka Agnieszka Korycińska, w ramach współpracy pomiędzy Uniwersyte-tem III w Grenoble (stypendium od miasta Grenoble); a do Moguncji, Niemcy – doktorantka Renata Szczepaniak w ramach programu SOCRATES.

W 1999 r. studenci IBIN UJ byli współorganizatorami międzynarodowego sympozjum w Rzymie nt. „Dokumentacja europejskiego znaczenia Świętej Jadwigi Królowej”, powtórzonego w maju 1999 r. w Krakowie (praca zbiorowa Europejskie znaczenie Świętej Jadwigi Królowej, zawierająca m.in. ich opracowania, została opublikowana pod red. M. Kocójowej w 2000 r.).

W styczniu 2000 r. studenci IBIN UJ współorganizowali wspomnianą już międzynarodową konferencję BOBCATSSS 2000 (opiekun naukowy Wanda Pindlowa).

Studenci zagraniczni w IBIN

Dwie studentki z Czech ukończyły studia w 1996 r. (Gabriela Böhm i Anna Folwarczna); jedna studentka z Kazachstanu (Irena Szczepaniak) i jedna z Czech (Joanna Schönwald) otrzymały tytuł magistra BIN UJ w 1999 r. Te studentki ukończyły seminarium Marii Kocójowej. Obecnie w r. akad. 1999/2000 na V roku studiuje jedna studentka z Białorusi (Irena Bobina) pod opieką Wandy Pindlowej.

Praktyki i pobyty studyjne studentów zagranicznych w IBIN

W 1988 r. odwiedziła Kraków grupa ośmiu studentek z Wilna pod opieką Eleny Mačiavičiūtė oraz dziekana Stanisłava Dubauskasa. Następna grupa studentów z Litwy odwiedziła Kraków w 1989 r. pod opieką Genovaite Ragoutienė i asystentki Almy Janulevicienė. Zorganizowano dla nich wizyty w Katedrze Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Wrocławskiego, zwiedzanie ważniejszych bibliotek i miasta, a także wizytę w Warszawie w Muzeum Literatury im. A. Mickiewicza oraz zwiedzanie Starego Miasta.

W 1990 r. grupa studentów kulturoznawstwa w Uniwersytecie Sofijskiego pod opieką Galiny Cankovej odwiedziła IBIN w Krakowie.

W dniach od 17–19 października 1991 r. przebywało w Krakowie pięćdziesięciu studentów Szkoły Bibliotekarskiej ze Stuttgartu pod opieką prof. Gudrun Calov. Następna grupa studentów ze Stuttgartu odwiedziła IBIN UJ 19 marca 1992 r. 18 maja 1994 r. odbyło się spotkanie z dwudziestoosobową grupą studentów oraz profesorów z Fachhochschule Hannover w IBIN UJ. Zajmowały się tą grupą Krystyna Bednarska-Ruszajowa i Maria Próchnicka, podobnie jak studentami z Erlangen.

John J. Struzik z Woonsocket University of Rhode Island z Graduate School of Library and Information Studies odwiedził IBIN UJ w celu zapoznania się z programami studiów (1993); Stephen Pelgen – Nieder-Olm (student) uczestniczył w zajęciach prowadzonych przez Renatę Żurkową ze starych druków

w Bibliotece PAN (1993); Lacave Rodero student Bibliotekoznawstwa z Madrytu wybrał studiowanie na UJ przez jeden semestr od września 1995 r. w ramach własnego grantu TEMPUS – pod opieką Wandy Pindlowej.

Wycieczki studentów IBIN z innych uczelni do UJ

Każdego roku IBIN UJ gości studentów IBIN z innych uczelni, najczęściej z Warszawy, Bydgoszczy, ostatnio też z Białegostoku. Specjalne prelekcje prowadzą zwykle młodszy pracownicy IBIN UJ oraz oprowadzają po Instytucie.

ODWIEDZINY W CELU POZNANIA PROGRAMU STUDIÓW LUB EWENTUALNEJ WSPÓŁPRACY

Na zakończenie warto dodać, że kilkanaście osób odwiedziło IBIN UJ z własnej inicjatywy albo na specjalne zaproszenie i wygłosili wykłady. Do tej grupy zaliczyć można: Dolors Lamarca z Barcelony (Hiszpania), która wygłosiła kilka wykładów dla studentów nt. katalogów *online* i wprowadzania automatyzacji do biblioteki uniwersyteckiej (1990); Dagfin Bach z Norwegian Research Center z Oslo, Norwegia o systemie hipertekstowym nt. kompozytora Edwarda Griega (1991); Sona Makulova ze Słowacji z Bratysławy o tworzeniu systemów hipertekstowych (1993) – artysta grafik Alina Kalczyńska i wydawca z Włoch Vanini Scheiwiller – przedstawili wykład z przezroczami nt. pięknych rycin dla członków Polskiego Towarzystwa Bibliologicznego oraz studentów IBIN UJ (1991); Boris Wołodin, wicedyrektor Narodowej Biblioteki Rosji w Petersburgu wykladał dla studentów III roku nt. przemian w bibliotekach rosyjskich. Był stypendystą Fundacji „Janineum” (1995);

Inne krótkie wizyty odbywały się np. w celu poznania programu studiów lub omówieniu ewentualnej współpracy. I tak: z Estonii przyjechała do IBIN Mare Loth, kierownik Katedry Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej w Tallinie (1989) – była to rewizyta w związku z pobytem studentów IBIN UJ wraz z Marią Kocójową i Wandą Pindlową w Tallinie; Monika Segbert – z Komisji Europejskiej zajmująca się działem – Sieci i Służby Biblioteczne – zapoznała się z programem studiów Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej UJ (1995). Podobnie Melita Ambrožič z Uniwersytetu w Lublaniu, Słowenia, zapoznała się z programem studiów Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej UJ (1995) i opublikowała w Słowenii artykuł na ten temat; Stojanov Žebierko z Biblioteki Uniwersytetu w Sofii interesował się programami studiów związanymi z nowoczesnym bibliotekoznawstwem (1996).

Lista osób, które odwiedziły w ciągu 25 lat IBIN, jak to już wspomniano, wcześniej nie jest pełna. Te nazwiska, które udało się zarejestrować, wskazują, że osoby te reprezentowały różne kraje, a jeśli wygłaszały w naszym Instytucie wykłady, to ich tematyka dotyczyła zwykle najnowszych problemów związanych albo z automatyzacją procesów bibliotecznych i informacyjnych, albo specyfiki kraju, który reprezentowały. Wygłaszane przez naszych gości wykłady interesująco wzbogacały i uzupełniały program studiów w IBIN.

WYKORZYSTANE ŹRÓDŁA I OPRACOWANIA

- Jóźwiak, E.; M. Kocójowa (red.) (1993). Kronika praktyki w Wilnie studentów bibliotekoznawstwa i informacji naukowej Uniwersytetu Jagiellońskiego we wrześniu 1989 r. Przyczynek do programu studiów. W: Kocójowa, M. (red.). Nowe kierunki w dydaktyce i metodologii bibliotekoznawstwa i informacji naukowej. Kraków: Wydaw. UJ, s. 197–219. *Prace z Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej* 1 [3].
- Kocójowa, M. (1997). Współpraca Krakowa z Bochum i inicjatywa marburska. *Prz. Bibl.* 65, 1 s. 107–113.
- . (1995). Wstęp. W: Kocójowa, M.; G.S. Bobinski (red.). Rola bibliotek w rozwoju demokracji. Kraków: Wydaw. UJ, s. 9. *Prace z Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej* 2 [4].
- . (1990). Wprowadzenie. W: Kocójowa, M. (red.). Z problemów metodologii i dydaktyki bibliotekoznawstwa i informacji naukowej. Kraków: Wydaw. UJ, s. 11–21. *Prace Historycznoliterackie* 74.
- .; W. Pindlowa (1997). Instytut Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej w Uniwersytecie Jagiellońskim. W: Pindlowa, W. (ed.). *Electronic Future of Academic Libraries*. Kraków: Wydaw. UJ, s. 204–213; w j. ang. s. 96–105.
- .; M. Stolzman (1980). Studia bibliotekoznawcze w Uniwersytecie Jagiellońskim w latach 1974/75–1977/78. *Biul. BJ* 30, 1/2, s. 137–177.
- Kronika IBIN UJ prowadzona od 1986 r. (rękopis).
- Pindlowa, W. (1997). Współpraca Katedry Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej UJ z Biblioteką Uniwersytecką w Essen. *Prz. Bibl.* 65, 1, s. 115–118.
- . (1995). Z kontaktów międzynarodowych Katedry Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej IFP UJ w latach 1993 i 1994. W: Kocójowa, M.; G.S. Bobinski (red.). Rola bibliotek w rozwoju demokracji. Kraków: Wydaw. UJ, s. 171–180. *Prace z Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej* 2 [4].
- . (1993). Z kontaktów międzynarodowych Katedry Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej w roku akademickim 1991/1992. W: Kocójowa, M. (red.). Nowe kierunki w dydaktyce i metodologii bibliotekoznawstwa i informacji naukowej. Kraków: Wydaw. UJ, s. 229–233. *Prace z Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej* 1 [3].